

Rettevejledning til reeksamensopgaven HA-erhvervsret 2021

Opgave 1:

1. Det bør indledningsvist konstateres, at der er tale om et handelskøb jf. KBL § 4, stk. 1, idet Samovaren er blevet brugt i Nora Noirs indgangsparti i virksomheden, og Birger køber Samovaren som pyntegenstand/inventar til hans kommende virksomhed. Desuden må købet karakteriseres som en speciesvare jf. KBL § 3 modsætningsvist, idet der er tale om en unika-ting. De studerende skal herefter identificere problemstillingen, som vedrørende mangler ved salgsgenstanden, nemlig i form af retlige mangler. Det oplyses, at Nora Noirs søster Mette Merrild sælger Samovaren til Birger på trods af, at hun ikke er rette ejer heraf, og det skal dermed drøftes om Birger i et sådant tilfælde kan ekstingvere Noras ejendomsret til Samovaren, eller om der skal ske vindikation til fordel for Nora Noir. Hovedreglen i videresalgssituationer ved løsøre er, at den oprindelige ejer, Nora Noir, vindicerer retten til salgsgenstanden tilbage. Hvis der skal foreligge en undtagelse hertil, skal de generelle betingelser for ekstinktion være opfyldte. Den første betingelse er sikringsakten. I forhold til løsøre er selve besiddelse/rådighedsberøvelse af salgsgenstanden den korrekte sikringsakt. Det oplyses i opgaven, at Birger glad tager Samovaren under armen, hvorfor dette kriterie er opfyldt. Som den næste betingelse skal mellemeddet, Mette Merrild, fremstå som legitimeret, og man kan på den ene side anføre, at hun har genstanden i sin besiddelse, men der er ikke nogen tvivl om, at både Mette og Birger ved, at hun ikke er berettiget til at disponere over Samovaren, idet Nora Noir er den rette ejermand. Dette leder os videre til det 3. krav, som er, at tredjemanden – Birger – skal være i god tro. Dette kan Birger på ingen måde siges at være, idet han jo netop ved at det er Noras Samovar, og det sidste kriterie, nemlig hensynsafvejningen, som går på, at den oprindelige ejer, Nora Noir, har udvist uforsigtighed ved at udstyre mellemeddet, Mette Merrild med en legitimation eller udvist passivitet, kan heller ikke føre til andet resultat, idet hun ikke burde forudse, at hendes søster ville kunne finde på at sælge hendes ting, mens hun var væk, og desuden kontakter hun Birger med det samme, hun bliver klar over salget. Konklusionen bliver dermed, at Nora Noir har krav på at få Samovaren tilbageleveret. Det oplyses ikke hvem af parterne, Nora Noir eller Mette Merrild, der er i

besiddelse af købesummen, men Birger har selvfølgelig krav på tilbagebetaling af de 2.000 kr., som han har betalt for Samovaren.

Derudover spørges der også ind til, hvorvidt der hos den part, der ikke vinder ret til Samovaren, kan kræves erstatning. Den relevante bestemmelse i denne forbindelse er således KBL § 59, som hjemler erstatning i form af den positive opfyldelsesinteresse ved tilfælde af fuldstændig vanhjemmel. I disse situationer pålægges mellemeddet (Mette Merrild) et objektivt ansvar i forhold til at erstatte tredjemandens (Birgers) fulde tab. Da det i opgaven oplyses fra flere kilder, at Samovaren har en værdi på 10.000 kr., vil erstatningskravet være på 8.000 kr. Dog tilgodeser KBL § 59 kun en køber i god tro, og idet vi ovenfor har konstateret, at Birger næppe kan være i god tro omkring Samovarens ejerforhold, må konklusionen blive, at Birger ikke har ret til erstatningen.

2. Det kan indledningsvist bemærkes, at der i forhold til Birgers ordrebekræftelse fra "Tæl til te" foreligger en uoverensstemmende accept jf. AFTL § 6 i forhold til Birgers tilbud. Birger sender et tilbud på køb af 10 kg. af de mest populære te-blandinger, og Glenn Grey accepterer tilbuddet ved at tilbyde Birger 10 kg af de te-blandinger, der er mulige for "Tæl til te" at levere, dog under garanti af, at der bliver tale om kvalitets-te. Hovedreglen i disse tilfælde er, at en uoverensstemmende accept får karakter af et nyt tilbud jf. AFTL § 6, stk. 1., som tilbudsgiveren Birger kan vælge at acceptere eller at ignorere. Da det oplyses, at Birger tog Glens ord for gode varer, kan det dermed konstateres, at Birger har accepteret det nye tilbud.

Den næste problemstilling går på den indtrådte forsinkelse af leveringen af teen og er således af køberetlig karakter. Det må derfor indledningsvist konstateres, at der er tale om et handelskøb jf. KBL § 4, stk. 1, og varen må betegnes som en genusvare jf. KBL § 3. Leveringen var aftalt til at skulle finde sted senest fredag i den kommende uge, og idet varen ikke leveres (grundet travlhed hos "Tæl til te") den aftalte dag, foreligger der forsinkelse jf. KBL § 21. Birger reklamerer straks jf. KBL § 26. Han fastholder leveringen og forbeholder sig på samme tid ret til at kræve erstatning jf. KBL § 24. Glenn Grey informerer Birger om, at teen vil blive leveret om mandagen, og såfremt dette havde fundet sted, ville Birger ikke kunne kræve erstatning, idet han accepterer levering om mandagen. Imidlertid

ankommer teen heller ikke som aftalt om mandagen, og denne gang skyldes det, at "Tæl til te's" chauffør, Finn Fart, er blevet syg. De aftaler da, at Birger selv skal finde en fragtmand til at hente teen. Birger indgår da aftale med hans bekendte Frank Fut om, at han skal køre til Fyn og hente teen. Men dette forsøg på at få leveret varen mislykkes også – denne gang pga. strejke hos de ansatte hos "Tæl til te". Birgers krav går på erstatning, hvilket han i henhold til KBL § 24 har adgang til. I medfør af denne bestemmelse bærer en genussælger som hovedregel et objektivi ansvar. Undtagelsen hertil foreligger i force majeure tilfælde og i de tilfælde, hvor sælger har taget et forbehold for fritagelse. Idet Glenn Grey i ordrebekræftelsen har taget et forbehold for fritagelse i tilfælde af strejke og lignende hindringer, bliver det naturligvis centralt at drøfte, om det forhold, at Frank Fut ikke kan afhente teen grundet strejke hos de ansatte hos "Tæl til te", kan fritage Glenn Grey for ansvar. I den forbindelse må det bemærkes, at der allerede inden strejken indtræffer, foreligger forsinkelse, på trods af at der bortses fra den første forsinkelse, som indtræder om fredagen, vil der helt afgjort foreligge forsinkelse, idet varen heller ikke leveres om mandagen. Det må derfor konkluderes, at Tæl til te bliver erstatningsansvarlige for det tab, som forsinkelsen har påført Birger Bønne, og spørgsmålet er herefter, hvor stort et beløb Birger kan kræve. Det oplyses, at Birger foretager et dækningskøb, som koster ham 4.500 kr. ekstra, og desuden har han haft en udgift på 3.000 kr. til betaling af Frank Fut for afhentning af teen.

Overvejelserne bør da gå på, om Birger alene kan kræve prisdifferencen for dækningskøbet erstattet, eller om han også kan kræve posten på de 3.000 kr. kompenseret. Det må formentlig tolkes således, at Birger indgår en ny aftale med Glenn Grey, hvori han accepterer betaling af de 3.000 kr. til afhentning af teen, hvorfor han således ikke kan kræve dette beløb erstattet. Han vil dog stadig kunne kræve de 4.500 kr. for dækningskøbet erstattet, idet der er tale om en udgift, som han ikke ville have haft hvis han havde fået teen leveret/udleveret som aftalt.

3. Problemstillingen i forhold til kaffekværnen går på risikoovergang, hvorfor der er tale om en køberetlig tvist. Købet af kaffekværnen må betegnes som et civilkøb, idet Birger køber kaffekværnen af en privatperson – Karen Karat. Dette begrundes i, at på trods af at Birger

køber kaffekværnen som led i sit erhverv, karakteriseres købet som et civilkøb, idet den erhvervsdrivende optræder som køber, og sælgeren er en privatperson. Desuden må varen karakteriseres som en speciesvare jf. KBL § 3 modsætningsvist.

Parterne aftaler, at Birger skal hente kaffekværnen senest om fredagen, hvilket han imidlertid ikke får gjort grundet problemerne med te-leverancen og Samovaren. Uanset hvilke hindringer, der står i vejen for købers forpligtelser, ændrer det ikke på, at der indtræder fordringshavermora. I den forbindelse bør det først nævnes, at hovedreglen for risikoovergang findes i KBL § 17, stk. 1 hvoraf følger, at risikoen overgår fra sælger til køber, når varen er leveret. Undtagelsen hertil findes i KBL § 17, stk. 2, som fastslår, at i de tilfælde hvor der er tale om speciesvare, som køber skal afhente hos sælger, og holdes varen rede til købers afhentning, da overføres risikoen for varen fra sælger over på køber. Det er endvidere en betingelse for anvendelsen af KBL § 17, stk. 2, at der er aftalt et spillerum for levering. Dette gør sig ligeledes gældende, idet det mellem parterne er aftalt, at Birger skulle afhente kaffekværnen senest om fredagen. Da det ovenfor er konstateret, at der er tale om en speciesgenstand, og Karen Karat har stillet kaffekværnen klar, må det fastslås, at § 17, stk. 2 finder anvendelse, hvorfor det må konstateres, at Birger er i fordringshavermora, og risikoen for kaffekværnen således er overført på ham. I forbindelse hermed må det dog samtidig bemærkes, at sælgeren stadig har en pligt til at drage omsorg for varen jf. KBL § 33. Det nævnes i opgaven, at Karen Karat blot har stillet kaffekværnen ud på fortovet, så den blev udsat for vejrlige forhold, og at hun derefter er taget i sommerhus. Karen Karat har således ikke varetaget sin omsorgspligt, og det indebærer, at der udløses misligholdelsesbeføjelser for Birger Bønne. Det oplyses, at kaffekværnen ikke længere er i den bedste stand, hvorfor det således er relevant at fokusere på sælgers misligholdelse i form af mangler. Da der er tale om et civilkøb af en speciesvare, skal køber anvende KBL § 42, stk. 1. Af denne bestemmelse fremgår det, at køber kan hæve købet, såfremt der foreligger en væsentlig mangel ved varen. Der anføres ikke noget specifikt i forhold til, hvor dårlig en stand kaffekværnen var i, men det vil være rimeligt at lægge til grund, at manglerne må betegnes som væsentlige. Konklusionen på tvisten bliver således, at Birger vinder ret og har adgang til at ophæve købet. Han kan således få sin købesum på 10.000 kr. retur, idet kaffekværnen er behæftet med væsentlige mangler.

Opgave 2:

1. Problemstillingen omhandler erstatning uden for kontrakt. Birger er SKL og Nora er den potentielle SKV. For at afgøre om Birger har ret til erstatning fra Nora Noir, skal de 4 grundlæggende erstatningsretlige betingelser – ansvarsgrundlag, årsagsforbindelse, adækvans og tab være opfyldte. I forhold til ansvarsgrundlaget har Nora haft forsæt til at påføre Birger en personskade med sit knytnæveslag efter ham, men i stedet for at påføre Birger en skade, resulterer handlingen i, at kaffekværnen ødelægges. Det må antages, at der i forhold til skaden på kaffekværnen foreligger grov uagtsomhed, idet Nora burde indse, at det faktum at slå ud efter en person i en forretning kan føre til, at ting i forretningen bliver ødelagt. Som det næste må det konstateres, at årsagsforbindelsen også gør sig gældende, idet Noras slag efter Birger er årsag til, at kaffekværnen bliver ødelagt. I forhold til adækvansen kan det diskuteres, hvorvidt det er påregneligt for Nora, at et knytnæveslag efter en person, vil resultere i et tab på 18.000 kr., men det kan formentligt betragtes som forudsigeligt, at det at man slår ud efter en person i en forretning med dyre maskiner kan medføre, at maskinerne vil blive ødelagte. Som den allersidste betingelse skal tabet fastsættes. Vi får i opgaven oplyst, at Birger har betalt 10.000 kr. for kaffekværnen i brugt tilstand, men at en ny vil koste 18.000 kr. Ved erstatning udenfor kontrakt fastsættes erstatningsbeløbet ved tingsskade til genanskaffelsesværdien, som jo er 18.000 kr., men omvendt må SKL ikke blive beriget som følge af den erstatningspådragende begivenhed, hvilket Birger ville blive, hvis han kunne kræve de 18.000 kr. Resultatet vil således kunne fastsættes ud fra genanskaffelsesværdien på de 18.000 kr. men med et fradrag for alder, nedsat anvendelighed eller andre omstændigheder. Konklusionen bliver dermed, at Birger vinder ret og kan kræve erstatning fra Nora Noir med et beløb svarende til ovenstående.
2. Problemstillingen vedrører en dobbeltoverdragelsessituation. Det må indledningsvist konstateres, at der er tale om et simpelt gældsbrief jf. GBL § 26, stk. 1, idet der er tale om et navnegældsbrief, som ikke er omfattet af GBL § 11, stk. 2, nr. 4. Der opstår en konflikt mellem Kvik Cash og Birger Bønne, idet Morten fra Mortens Mokka har overdraget gældsbriefet (overdragelse til sikkerhed) udstedt af Frants Fallit, først til Kvik Cash og derefter til Birger Bønne. Hovedreglen i dobbeltoverdragelsessituationer er, at den, der er

først i tid, er bedst i ret. I opgaven oplyses det, at Morten allerede forinden overdragelsen af gældsrevet til Birger har overdraget og udleveret gældsrevet til Kvik Cash som sikkerhed for et forbrugslån. Udgangspunktet må derfor blive, at Kvik Cash har ret til betalingerne fra Frants Fallit, da Kvik Cash er først i tid. Undtagelsen hertil fremgår af GBL § 31, stk. 2. Af denne bestemmelse følger det, at såfremt en senere erhverver får varetaget sikringsakten før den tidligere erhverver og er i god tro ved underretningen, da vil den senere erhverver ekstingvere den første erhververs ret til gældsrevet. I forhold til de simple gældsbreve er sikringsakten denunciation – at man giver skyldneren besked om, at gældsrevet mod ham er blevet overdraget. Det er således uden betydning hvem af erhververne, der har gældsrevet i hænde. Morten varetager sikringsakten efter sin snak med revisoren Torsten Tal ved at skrive en sms til Frants Fallit. Der stilles ingen formkrav til denunciationen, så længe den er tydelig og klar. Birger skriver i sms'en, at gældsrevet på de 15.000 kr. er blevet overdraget til ham, hvorfor det således er en tilstrækkelig klar meddelelse. Endvidere er Birger på det pågældende tidspunkt i god tro, idet han ikke er bekendt med overdragelsen af gældsrevet til Kvik Cash. Det oplyses, at Frants Fallit på det pågældende tidspunkt ikke er bekendt med overdragelsen til Kvik Cash, hvorfor det må konstateres, at Birger har givet meddelelse til Frants, før Kvik Cash får givet underretning. Konklusionen må derfor blive, at Birger opfylder betingelserne i GBL § 31, stk. 2, og Frants Fallit således er forpligtet til at betale til Birger.

3. Twisten i dette spørgsmål går på, hvorvidt Birger har adgang til at standse leverancen af kafferistningsudstyret til Mortens Mokka. Der lægges således op til en drøftelse af sælgers standsningsret i KBL § 39. Af bestemmelsens stk. 1 fremgår det, at sælger kan standse overgivelsen af varen til køber, såfremt køber er gået konkurs. Dette er imidlertid ikke tilfældet, idet der ikke er afsagt konkursdekret over for Mortens Mokka. Dog er der i bestemmelsens stk. 2 en adgang til at udøve standsningsretten, såfremt det viser sig, at køberens formueforhold i øvrigt viser sig at være sådanne, at han må antages at være ude af stand til at betale købesummen, når den forfalder. Birger bliver i første omgang informeret om Mortens dårlige økonomiske forhold af Nora Noir, og sagligheden heri anser Birger for tvivlsom, hvilket der gives Birger medhold. Dog kommer der en enslydende

udtalelse fra Birgers revisor Torsten Tal, som også er revisor for Mortens Mokka, om at Morten har alvorlige økonomiske vanskeligheder. Når oplysningen kommer fra Mortens egen revisor, må det betegnes som en troværdig kilde, og revisoren må endvidere som sagkyndig have belæg for sin udtalelse. Idet Birger på dette tidspunkt ligeledes er i tvivl om sikkerheden, han har fået i form af gældsrevet mod Frants Fallit, vil Birger helt afgjort have grund til at antage, at Morten vil være ude af stand til at betale købesummen, når den forfalder.

Som det næste er det en betingelse for standsningsretten, at insolvensen for sælger (Birger) først viser sig efter købsaftalens indgåelse, dette er tilfældet, idet Birger intet vidste herom hverken inden eller ved købsaftalens indgåelse.

Det næste spørgsmål der må tages stilling til, er om overgivelse har fundet sted. Virkningen af standsningsretten ophører nemlig ved overgivelse. Det oplyses, at Birger har overgivet varen til Frank Fut, som på trods af at han er en af Birgers bekendte, stadig må anses som en selvstændig transporter. Risikoovergang sker således ved overgivelse til Frank Fut, men imidlertid er begrebet overgivelse i KBL § 39 lig med, at køberen (Mortens Mokka) skal have opnået en faktisk besiddelse af genstanden. Så snart Birger bliver klar over insolvensen, kontakter han chaufføren Frank Fut, og giver ham besked om, at han ikke må udlevere udstyret. Morten har således ikke fået udstyret i sin besiddelse, og Birger vil dermed være berettiget til at standse leverancen, idet betingelserne for hans standsningsret er opfyldte.

4. Der er tale om en problemstilling vedrørende forsinkelse af salgsgenstanden, hvorfor vi befinder os inden for køberetten. Der foreligger et handelskøb jf. KBL § 4, stk. 1, idet Birger leverer kaffe og te som led i sit erhverv, og "Den gyldne reje" ligeledes køber varerne til videresalg i restauranten. For så vidt angår den aktuelt forsinkede leverance, må det konstateres, at "Den gyldne reje" er berettiget i at hæve købet, idet der foreligger forsinkelse jf. KBL § 21, stk. 1, og enhver forsinkelse anses som væsentlig i handelskøb jf. KBL § 21, stk. 3. Det næste spørgsmål går da på, om "Den gyldne reje" også har adgang til at hæve for de fremtidige leverancers vedkommende, og de studerende bør da overveje KBL 22 som vedrører successiv levering. Bestemmelsens 2. pkt. fastslår, at en køber også

kan hæve købet for så vidt angår senere leverancers vedkommende, såfremt gentagelse af forsinkelse må ventes. Spørgsmålet er dermed, om der kan siges at foreligge anticiperet misligholdelse. Idet der alene er indtrådt forsinkelse med leveringen denne ene gang, og det skyldes en særlig omstændighed omkring leverancen af kafferistningsudstyret til Mortens Mokka, er der således ikke nogle indikationer for, at forsinkelse vil gentage sig. Det oplyses endvidere i opgaven, at årsagen til, at indehaveren af "Den gyldne reje" vil hæve aftalen fremadrettet, er at han har fundet en billigere leverandør. Dette er ikke et sagligt argument for at hæve for fremtidige leverancers vedkommende overfor Birger Bønne, og konklusionen bliver da, at "Den gyldne reje" kun har adgang til at hæve for så vidt angår den leverance, der er indtrådt forsinkelse med jf. KBL § 21, stk. 1 og 3 og § 22, 1. pkt.